

Celem projektu jest analiza wpływu sztucznej inteligencji na wymiar sprawiedliwości przy uwzględnieniu zasady skutecznej ochrony sądowej w świetle prawa UE i wybranych państw członkowskich. Wymiar sprawiedliwości pozostaje jednym z obszarów w których można stosować systemy SI i jest to już obecnie powszechne (np. polski System Losowego Przydziału Spraw czy holenderski system LexIQ). Systemy AI stosowane w wymiarze sprawiedliwości zostały jednak sklasyfikowane w unijnym rozporządzeniu AI Act jako systemy wysokiego ryzyka, zaś już na etapie projektowania przepisów podnoszono, że wykorzystywanie SI wraz z jej szczególnymi cechami (np. efekt czarnej skrzynki, złożoność, zależność od danych, autonomiczne zachowanie) może mieć negatywny wpływ na szereg praw podstawowych zapisanych w Karcie Praw Podstawowych. Specyfika wymiaru sprawiedliwości wymaga dla wprowadzanych do niego systemów SI przestrzegania zwiększonych obowiązków np. w zakresie przejrzystości. Wynika to m.in. z konieczności zapewnienia przestrzegania zasady skutecznej ochrony sądowej, która jest zasadą ogólną prawa wspólnotowego wynikającą ze wspólnych tradycji konstytucyjnych państw członkowskich.

Realizacja poszczególnych zadań w ramach projektu pomoże odpowiedzieć na następujące szczegółowe pytania: (1) na jakie wartości i reguły wynikające z zasady skutecznej ochrony sądowej może wpływać i w jaki sposób zastosowanie SI w wymiarze sprawiedliwości? (2) jakie są główne ryzyka związane z wdrażaniem SI w wymiarze sprawiedliwości w świetle zapewnienia zachowania zasady skutecznej ochrony sądowej – tj. czy, a jeżeli tak – to jakim ulega ona zmianom? (3) jakie są różnice w podejściu do wykorzystania SI w wymiarze sprawiedliwości pomiędzy państwami członkowskimi i UE? (4) jak jest ukształtowany w UE system odpowiedzialności za szkody spowodowane działaniem systemów SI i czy odpowiada on technologicznym wyzwaniom związanym z rozwojem SI? (5) czy związane ze stosowaniem systemów SI w wymiarze sprawiedliwości ryzyka w zakresie ochrony danych osobowych mogą zostać zmitygowane poprzez stosowanie obowiązujących przepisów prawa krajowego, unijnego lub wybranych państw członkowskich? (6) czy obecny kształt regulacji polskich, unijnych i państw członkowskich w zakresie prawa autorskiego wpływa na powstanie ryzyk związanych z zastosowaniem systemów SI w wymiarze sprawiedliwości?

Nowatorskość projektu polega na jego kompleksowości, interdyscyplinarnym charakterze oraz unijnym nastawieniu. Proponowana analiza ma nie tylko wymiar prawny, ale także ekonomiczny (obejmuje prognozy wpływu proponowanych zmian na prowadzenie postępowania sądowego) i socjologiczny (dotyczy etapu ewaluacji). Wyniki jego realizacji mogą przyczynić się do przedstawienia optymalnego modelu stosowania systemów sztucznej inteligencji w wymiarze sprawiedliwości dla państw członkowskich. Ponadto spodziewanym efektem realizacji projektu będzie także sformułowanie praktycznych wniosków wdrożeniowych i kierunków krajowych zmian ustawowych.

Najważniejszymi spodziewanymi efektami projektu będzie przygotowanie co najmniej 4 artykułów naukowych w języku angielskim opublikowane w renomowanych czasopismach naukowych, a także co najmniej 2 wystąpień na konferencjach naukowych o zasięgu międzynarodowym. Projekt ma również kluczowe znaczenie dla przygotowywanej przeze mnie rozprawy doktorskiej dotyczącej wpływu sztucznej inteligencji na wymiar sprawiedliwości.